

SZTUCZNA INTELIGENCJA
i etyka w sektorze finansowym

ELŻBIETA OSTROWSKA

**SZTUCZNA INTELIGENCJA
i etyka w sektorze finansowym**

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2024

Recenzent
Prof. dr hab. Anna Szelańska

Redaktor Wydawnictwa
Justyna Zyśk

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Skład i łamanie
Łukasz Gwizdała

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański, 2024
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-700-2

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

*Dla ukochanej czteroletniej Amelki,
na którą czeka świat fascynujących technologii*

Spis treści

Wprowadzenie	11
Rozdział 1	
Sektor finansowy – obszar zastosowania sztucznej inteligencji	17
1.1. Zmiany globalne i kryzysy finansowo-losowo-społeczne jako wyznaczniki tendencji rozwoju sektora finansowego	17
1.2. Obszary działalności banków – tradycyjna i na rynkach kapitałowych	26
1.2.1. Tradycyjna działalność depozytowo-kredytowa banków	26
1.2.2. Banki jako pośrednicy i gwaranci emisji papierów wartościowych	30
1.2.3. Banki jako emitenci papierów wartościowych	33
1.2.4. Banki jako inwestorzy na rynku papierów wartościowych	34
1.3. Nowoczesne usługi portfelowe w sektorze finansowym	39
1.4. Alternatywny segment sektora finansowego w kontekście cyfryzacji	41
Rozdział 2	
Sztuczna inteligencja jako nowe wyzwanie technologiczne	49
2.1. Pojęcie, rodzaje sztucznej inteligencji (słaba, silna) oraz etapy jej rozwoju	49
2.2. Zależności: sztuczna inteligencja a uczenie maszynowe i uczenie głębokie w aspekcie algorytmów, sieci neuronowych i Big Data	53
2.3. Analityka dużych zbiorów danych (Big Data) – etapy i cechy	58
2.4. Uczenie głębokie (mózg SI) a mózg człowieka – różnice	60
2.5. Mapa zmian na rynku pracy wskutek faworyzowania sztucznej inteligencji według czterech kryteriów	63

Rozdział 3

Sektor finansowy jako beneficjent sztucznej inteligencji	67
3.1. Sztuczna inteligencja w sektorze finansowym – szukanie przewagi konkurencyjnej	67
3.2. Popyt, podaż i konkurencja w sektorze finansowym w aspekcie sztucznej inteligencji	72
3.3. Obszary wykorzystywania sztucznej inteligencji w sektorze finansowym	73
3.4. Szanse i zagrożenia sztucznej inteligencji – jak zmienia się sektor finansowy	80
3.5. Koło oceny harmonijnego zastosowania sztucznej inteligencji w aspekcie ryzyka – metoda	85

Rozdział 4**Zachowania behawioralno-etyczne**

w wykorzystywaniu sztucznej inteligencji	91
4.1. Etyka a pokusa nadużycia zaufania przy uwzględnieniu SI	91
4.2. Etyka przekonañ i etyka odpowiedzialności w aspekcie SI	94
4.3. <i>Homo tech</i> a <i>homo oeconomicus</i> i <i>homo neuropsychologicus</i>	96

Rozdział 5

Etyka sztucznej inteligencji	103
5.1. Etyka sztucznej inteligencji to nowa jakość	103
5.2. Projektowanie etyki (<i>ethics by design</i>) w kontekście sztucznej inteligencji godnej zaufania i bezpiecznej	105
5.3. Metoda 4D etycznej oceny wykorzystywania sztucznej inteligencji w sektorze finansowym przy uwzględnieniu ładu etycznego	112
5.4. Droga od deklaracji do rzeczywistości SI w poszukiwaniu ładu etycznego	115
5.5. Brak etyki a kryzys zaufania do sztucznej inteligencji	117

Rozdział 6**Świadomość u człowieka i świadomość sztucznej inteligencji**

na rynku finansowym	119
6.1. Rola neuroekonomii na rynku finansowym	119
6.2. Mózg odruchowy i mózg refleksyjny w zachowaniach inwestorów z perspektywy neurobiologicznej i psychologiczno-ekonomicznej	121

6.3. Świadomość i podświadomość inwestorów	137
6.4. Samoświadomość sztucznej inteligencji a problem emocji, empatii, etyki i kreatywności	144

Rozdział 7

Emocje i widoczność behawioralno-etyczno-emocjonalna w systemie sztucznej inteligencji	153
7.1. Siła czynników behawioralno-emocjonalnych w sektorze finansowym	153
7.1.1. Emocje w perspektywie: makroekonomicznej i rynku finansowego, neuroprocesów i psychologiczno-socjologicznej oraz sztucznej inteligencji	153
7.1.2. Rodzaje emocji inwestorów i klientów	158
7.1.3. Widoczność behawioralno-etyczno-emocjonalna w systemie SI z uwzględnieniem sektora finansowego	171
7.2. Analiza emocji sentymentu rynkowego przy wykorzystaniu SI – narzędzie Sentimenti do oceny pobudzenia emocjonalnego uczestników rynku i jego prognozy	175
7.3. Czy sztuczna inteligencja potrafi kłamać, łamać prawo i być etyczna na giełdzie papierów wartościowych?	180

Rozdział 8

Regulacje dotyczące stosowania sztucznej inteligencji w sektorze finansowym	183
8.1. Biała księga Komisji Europejskiej w sprawie sztucznej inteligencji – europejskie podejście do doskonałości i zaufania	183
8.2. Akt w sprawie sztucznej inteligencji zatwierdzony przez Parlament Europejski – uznany za krok milowy w tej dziedzinie	185
8.3. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego dotyczące sztucznej inteligencji w sektorze finansowym	188
8.4. Nowoczesne technologie FinTech, InsurTech, RegTech i SupTech – potrzeba regulacji	194
8.5. Regulacje prawne – sztuczna inteligencja – człowiek	199

Rozdział 9**Komercjalizacja sztucznej inteligencji****w wybranych instytucjach finansowych . . . . . 203**9.1. Sztuczna inteligencja w ubezpieczeniach –
przykład Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA . . . . . 2039.2. Sztuczna inteligencja w bankach –
przykład Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA . . . . . 2099.3. Zautomatyzowana technologia robodoradztwa
a etyka w usługach finansowych . . . . . 2129.4. Inwestowanie za pomocą sztucznej inteligencji
(handel algorytmiczny) na giełdzie papierów wartościowych . . . . . 220**Epilog . . . . . 227****Literatura . . . . . 231****Spis rysunków . . . . . 241****Spis tabel 243**